

2022 KKTC ERKEN GENEL SEÇİMİ PARTİLER, SEÇİM GÜNDEMİ VE SENARYOLAR

HACI MEHMET BOYRAZ

SETA | ANALİZ

OCAK 2022 · SAYI 361

2022 KKTC ERKEN GENEL SEÇİMİ PARTİLER, SEÇİM GÜNDEMİ VE SENARYOLAR

HACI MEHMET BOYRAZ

COPYRIGHT © 2022

Bu yayının tüm hakları Siyaset, Ekonomi ve Toplum Araştırmaları (SETA) Vakfı'na aittir. SETA'nın izni olmaksızın yayının tümünün veya bir kısmının elektronik veya mekanik [fotokopi, kayıt ve bilgi depolama vd.] yollarla basımı, yayımı, çoğaltılması veya dağıtımı yapılamaz. Kaynak göstermek suretiyle alıntı yapılabilir.

SETA Yayınları

ISBN: 978-625-7712-66-8

Uygulama: Said Demirtaş

Baskı: Turkuvaz Haberleşme ve Yayıncılık A.Ş., İstanbul

SETA | SİYASET, EKONOMİ VE TOPLUM ARAŞTIRMALARI VAKFI

Nenehatun Cd. No: 66 GOP Çankaya 06700 Ankara TÜRKİYE

Tel: +90 312 551 21 00 | Faks: +90 312 551 21 90

www.setav.org | info@setav.org | @setavakfi

SETA | İstanbul

Defterdar Mh. Savaklar Cd. Ayvansaray Kavşağı No: 41-43

34050 Eyüpsultan İstanbul TÜRKİYE

Tel: +90 212 395 11 00 | Faks: +90 212 395 11 11

SETA | Washington D.C.

1025 Connecticut Avenue, N.W., Suite 410

Washington D.C., 20036 USA

Tel: 202 223 98 85 | Faks: 202 223 60 99

www.setadc.org | info@setadc.org | @setadc

SETA | Berlin

Kronenstraße 1, 10117 Berlin GERMANY

berlin@setav.org

SETA | Brüksel

Avenue des Arts 27, 1000 Brussels BELGIUM

Tel: +322 652 04 86

İÇİNDEKİLER

ÖZET	7
GİRİŞ	8
KKTC'DE GENEL SEÇİMLER	10
PARTİLERİN PROFİLLERİ VE GÜNDEMLERİ	12
ANKET SONUÇLARI VE SEÇİM SENARYOLARI	17
SONUÇ VE GELECEK PROJEKSİYONU	20

YAZAR HAKKINDA

HACI MEHMET BOYRAZ

Hacı Mehmet Boyraz 1993'te İzmir'de doğdu. 2016'da Uluslararası İlişkiler (ana dal) ile Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi (çift ana dal) bölümlerinden birincilikle mezun oldu. Aynı yıl SETA İstanbul'da çalışmaya başladı. İki yıl sonra Türk-Alman Üniversitesi Avrupa ve Uluslararası İlişkiler programında İngiltere'de aşırı sağ oluşumlar üzerine hazırladığı tezle yüksek lisansını tamamladı. 2020'de başladığı Anadolu Üniversitesi Medya ve İletişim ön lisans programını 2021'de başarıyla tamamladı. Şu anda Sakarya Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölümü'nde Avrupa ülkelerinde göçün güvenleştirilmesi ve aşırı sağ partilerin rolü üzerine hazırladığı tezine devam ediyor. Araştırma konuları arasında Avrupa Birliği, Avrupa'da aşırı sağ oluşumlar, düzensiz göç ve göçmenler, İngiltere'nin güncel iç ve dış politikası, Kıbrıs meselesi ve Türkiye-Avrupa Birliği ilişkileri yer alıyor.

ÖZET

Bu analiz 2022 KKTC erken genel seçimini, yeni seçim sistemini, partilerin ajandalarını ve seçim sonrasında gerçekleşmesi muhtemel hükümet senaryolarını incelemektedir.

En son 7 Ocak 2018'de gerçekleşen KKTC genel seçiminde hiçbir parti tek başına iktidarı kurabilecek yeterli oyu alamadığı için Cumhuriyetçi Türk Partisi (CTP) önderliğinde bir koalisyon hükümeti kuruldu. Ancak dört partinin tesis ettiği bu hükümet kısa ömürlü oldu. Daha sonra Ulusal Birlik Partisi (UBP) önderliğinde üç farklı koalisyon hükümeti tesis edildi. UBP, Yeniden Doğuş Partisi (YDP) ve Demokrat Parti (DP) arasında kurulan koalisyon hükümetinin kendi içinde ihtilafa düşüp dağılması üzerine UBP ile DP arasında geçici bir hükümet kuruldu ve bu hükümet diğer partilerin desteğiyle ülkeyi 23 Ocak 2022'de erken genel seçime götürme kararı aldı. Bu yönüyle 23 Ocak'ta gerçekleşecek erken genel seçim ülkedeki siyasi istikrarsızlığa son vermesi bakımından önemli bir dönüm noktası olacaktır. Bunun yanı sıra seçim sonuçları oluşturacağı etkiler bakımından Kıbrıs meselesinin akıbetini ve Türkiye ile ilişkilerin seyrini de doğrudan etkileyecek potansiyele sahiptir.

Bu analiz 2022 KKTC erken genel seçimini analiz etmektedir. Analizin başında öncelikle KKTC'deki karmaşık seçim sistemi incelenmektedir. Müteakiben yüzde 5'lik seçim barajını aşması beklenen partiler tanıtılmakta ve bu partilerin seçime dair ajandaları mercek altına alınmaktadır. Analizin son kısmında ise olası seçim sonuçları ve seçim sonrasında gerçekleşmesi muhtemel hükümet senaryoları tartışılmaktadır.

GİRİŞ

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti (KKTC) en son 2018’de gerçekleşen erken genel seçimin ardından 23 Ocak 2022’de yeniden erken genel seçime gidecektir. Ülkede normal şartlar altında genel seçimler beş yılda bir yapılıyor olsa da meclis aritmetiğinden ötürü partiler tek başlarına hükümet kuramadıkları gibi koalisyon hükümeti kurmakta da ideolojik açıdan çeşitli zorluklar çekmektedir. Bu bağlamda 23 Ocak’a giden süreci anlayabilmek için 2018 sonrasında yaşananları geriye dönük olarak incelemek gerekir. 2018 seçimine dair öncelikle belirtmek gerekir ki KKTC Yüksek Seçim Kurulunun (YSK) açıkladığı nihai sonuçlara göre bu seçimde partilerin aldıkları oy yüzdeleri ve kazandıkları milletvekili sayıları şöyledir:

- UBP yüzde 35,6 oy ile 21 milletvekili
- CTP yüzde 20,9 oy ile 12 milletvekili
- Halkın Partisi (HP) yüzde 17 oy ile 9 milletvekili
- Toplumcu Demokrasi Partisi (TDP) yüzde 8,6 oy ile 3 milletvekili
- DP yüzde 7,8 oy ile 3 milletvekili
- YDP yüzde 6,9 oy ile 2 milletvekili¹

1 “KKTC 2018 Milletvekili Seçimleri”, KKTC YSK, <http://ysk.mahkemeler.net/index.php/milletvekilligi-secim-sonuclari>, (Erişim tarihi: 10 Ocak 2022).

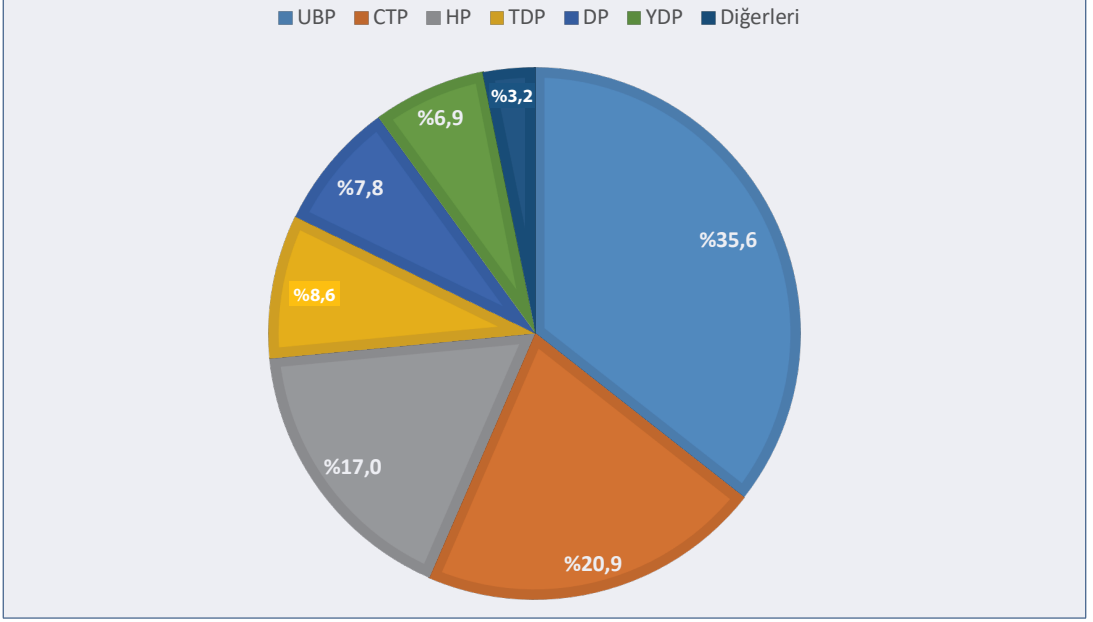
Bu sonuçlara göre partilerden hiçbiri Meclisten güvenoyu almak için gereken 26 milletvekili sayısına ulaşamamıştır. Bundan ötürü CTP lideri Tufan Erhürman tarafından CTP-HP-DP-TDP dördü koalisyonu kurulmuştur. Ancak 2 Şubat 2018’de göreve başlayan koalisyon hükümetinden HP’nin çekilmesi üzerine bu hükümet 22 Mayıs 2019’da dağılmıştır. Bunun ardından dönemin UBP Genel Başkanı Ersin Tatar başbakanlığında UBP-HP hükümeti kurulmuştur. Ancak 22 Mayıs 2019’da göreve başlayan bu hükümet de 2020’de gerçekleşen cumhurbaşkanı seçiminden hemen önce HP’nin çekilmesiyle dağılmıştır.

Ersin Tatar’ın 2020’de gerçekleşen seçim neticesinde cumhurbaşkanı seçilmesi üzerine UBP kurultaya gitmiştir. 20 Aralık 2020’de düzenlenen kurultayda genel başkanlığa Ersan Saner seçilmiştir. Bunu takiben Saner, Cumhurbaşkanı Tatar’dan hükümeti kurma görevini almış ve 9 Aralık 2020’de UBP-DP-YDP azınlık hükümeti tesis edilmiştir. Ancak Mecliste yaşanan nisap sorunu, hükümet ortağı DP ve YDP’de yaşanan gelişmeler ve hükümet içinde ortaya çıkan ihtilaflar nedenleriyle Başbakan Saner 13 Ekim 2021’de DP ve YDP ile kurdukları koalisyon hükümetinin istifasını Cumhurbaşkanı Tatar’a sunmuş² ve ardından da UBP genel başkanlığından ayrılmıştır.

UBP’de gerçekleşen kurultay sonrasında Faiz Sucuoğlu partinin yeni genel başkanı olmuş ve Cumhurbaşkanı Tatar’dan hükümeti kurma görevini almıştır. Sucuoğlu’nun başkanlığında geçici UBP-DP koalisyonu kurulduktan sonra Mecliste temsil edilen tüm siyasi partiler 23 Ocak 2022’de erken seçime gidilme-

2 “Başbakan Ersan Saner, En Kısa Sürede Hükümetin İstifasını Sunacağını Açıkladı”, KKTC Başbakanlık, <https://basbakanlik.gov.ct.tr/ba%C5%9Fbakan-ersan-saner-en-kisa-s220rede-h220k220mer%C4%B0n-%C4%B0st%C4%B0fasini-sunaca%C4%9Fini-199ikladi>, (Erişim tarihi: 10 Ocak 2022).

GRAFİK 1. 2018 GENEL SEÇİMİNDE YÜZDE 5'LİK BARAJI AŞAN PARTİLERİN ELDE ETTİKLERİ OY ORANLARI (YÜZDE)

Kaynak: KKTC YSK

sinde mutabakata varmıştır. Buraya kadar anlatılanların gösterdiği üzere 7 Ocak 2018'de düzenlenen erken genel seçiminin ardından geçen dört yılda altı siyasi parti tarafından dört farklı koalisyon hükümeti oluşturulmuştur. KKTC açısından tam manasıyla siyasi istikrarsızlığı yansıtan bu durumdan hareketle erken seçimin esasen sürpriz olmadığı söylenebilir.

Öte yandan sekiz partinin ve üç bağımsız adayın yarışacağı 23 Ocak erken genel seçimine giden süreçte koronavirüs (Covid-19) salgınından ötürü nispeten sakin bir hava hakimdir. Seçim sürecinde partilerin üzerinde sıklıkla konuştukları başlıca konu ise ülke ekonomisinin ve kamu maliyesinin gidişatına dairdir. Bunun yanı sıra her seçimde olduğu gibi Kıbrıs meselesi ve Türkiye ile ilişkiler yine partilerin ajandalarında önemli bir yer tutmaktadır. Bunlardan Kıbrıs meselesiyle il-

gili partiler federasyon ve iki devletli çözüm modeli ekseninde ayrılmış durumdadır. Partilerden UBP, DP, HP ve YDP iki devletli çözüme destek verirken CTP ve TDP ise yıllardır sonuç alınmayan federasyon modelinde halen ısrar etmektedir.

Bu analizde ilk olarak KKTC'de uygulanan seçim sistemine dair temel bilgiler sunulmaktadır. Ardından 23 Ocak'a giden süreç için araştırma şirketlerinin yaptıkları anketlere göre seçimde yüzde 5'in üzerinde oy alması beklenen partiler mercek altına alınmaktadır. Bu bağlamda partilerin ideolojik duruşları, seçime dair ajandaları ve önemli konulara ilişkin politikaları analiz edilmektedir. Daha sonra kamuoyundaki genel atmosferden ve araştırma şirketlerinin yaptıkları anketlerden hareketle seçim sonuçlarına ilişkin senaryolar üzerinde değerlendirmeler yapılmaktadır.

KKTC'DE GENEL SEÇİMLER

KKTC Anayasası'nın 4'üncü maddesinde belirtildiği üzere ülkede yasama yetkisi Kıbrıs Türk halkı adına Cumhuriyet Meclisine aittir. Anayasa'nın 78'inci maddesinde Meclisin görev ve yetkileri arasında şunlar yer almaktadır:³

- Yasa koymak, değiştirmek ve kaldırmak
- Bakanlar Kurulunu ve bakanları denetlemek
- Bütçe ve kesin hesap yasa tasarılarını görüşmek ve kabul etmek, para basılmasına ve savaş ilanına karar vermek, uluslararası anlaşmaların onaylanmasını uygun bulmak
- Kalkınma planlarını onaylamak
- Genel ve özel af ilanına mahkemelerce verilip kesinleşen ölüm cezalarının yerine getirilmesine karar vermek
- Anayasa'nın diğer maddelerinde öngörülen yetkileri kullanmak ve görevleri yerine getirmek

Öte yandan KKTC'de elli milletvekilinden oluşan yasama organı Cumhuriyet Meclisi üyelerini belirlemek için beş yılda bir yapılan seçimlerde çok küçük partilerin ve bağımsızların Meclise girmelerini kısıtlamak için yüzde 5'lik baraj uygulanmaktadır. Buna rağmen 1990 ve 2009'daki seçimler dışında ülkede kurulan tüm hükümetler koalisyonlardan oluşmuştur. Bunun neticesinde KKTC'nin kurulduğu 1983'ten bugüne kadar geçen otuz dokuz yılda yirmi beş kez hükümet değişmiştir. Böylece 1983'ten bu yana kurulan hükümetlerin ortalama ömrü bir buçuk yıl olmuştur. Bu açıdan bir değerlendirme yapıldığında KKTC'deki siyasi kültürün uzun süreli koalisyonlara müsait olmadığını ve mevcut siyasi yapının istikrarsızlık oluşturduğunu söylemek yanlış olmayacaktır.

3 "KKTC Anayasası", KKTC Mahkemeler, <https://www.mahkemeler.net/cgi-bin/anayasa.aspx>, (Erişim tarihi: 10 Ocak 2022).

KKTC YSK'nın açıkladığı nihai verilere göre 23 Ocak'ta oy kullanabilecek seçmen sayısı 203 bin 792'dir.⁴ Nüfusları oranınca ilçelerden 79 bin 189 nüfuslu başkent Lefkoşa'ya 16, 62 bin 237 nüfuslu Gazimağusa'ya 13, 53 bin 261 nüfuslu Girne'ye 11, 25 bin 228 nüfuslu İskele'ye 5, 17 bin 490 nüfuslu Güzelyurt'a 3 ve 8 bin 464 nüfuslu Lefke'ye 2 milletvekili tahsis edilmiştir.⁵ Bunun yanı sıra KKTC'de yeni seçim sistemini belirleyen Seçim ve Halkoylaması Değişiklik Yasa Tasarısı 23 Ekim 2017'de Cumhuriyet Meclisi Genel Kurulunda oy çokluğu ile kabul edilmiştir.⁶ İlk kez 2018 genel seçiminde uygulanan yeni sisteme göre ülkede seçim bölgesi tanımı genişletilmiş olup tüm devlet sınırı seçim bölgesi haline getirilmiştir. Böylece seçmenler sadece kayıtlı oldukları seçim bölgelerindeki adaylara değil istemeleri halinde diğer seçim bölgelerindeki adaylara da oy verebilir hale gelmiştir.

YSK'nın açıkladığı son verilere göre ülke nüfusunun 245 bin 869 olduğu⁷ dikkate alınırca yeni seçim sistemiyle Kıbrıs Türk toplumunun siyasete aktif katılımı teşvik edilmeye çalışılmıştır. Buna karşın genel itibarıyla Kıbrıs Türk toplumunun yeni düzende oy vermekte zorlandığına yönelik yaygın bir kanaat vardır. Ayrıca henüz yerleşmemiş olan yeni oy verme sistemi nedeniyle oyların sayımı geçmiş seçimlere kıyasla daha uzun sürmektedir.

2017'de kabul edilen ve 23 Ocak'ta da uygulanacak olan yeni seçim sistemiyle seçmenler "mühür", "mühür ve tercih" ve "karma" yöntemle oylarını verebilmektedir. 23 Ocak'ta gerçekleşecek seçimde üç oy verme imkanı kısaca şöyle açıklanabilir:

4 "Şefik: Seçime Kestiremeyeceğimiz Koşullarda Gidiyoruz", *Gündem Kıbrıs*, 9 Ocak 2022.

5 "KKTC'de 23 Ocak'taki Erken Seçimde İlçelerin Çıkaracağı Milletvekili Sayısı Açıklandı", TRT Avaz, 29 Kasım 2021.

6 "Seçim ve Halkoylaması Değişiklik Yasa Tasarısı Onaylandı", *Haber Kıbrıs*, 23 Ekim 2017.

7 "YSK Nüfusu 245 bin 869 Olarak Açıkladı", *Kıbrıs Gazetesi*, 26 Kasım 2021.

ŞEKİL 1. KKTC'DE GENEL SEÇİMLER

- “Mühür” olarak bilinen ilk yöntemle oy vermeyi tercih eden seçmen herhangi bir partiye oy vermek istemesi durumunda sandık kurulu tarafından kendisine verilen “evet” mührüyle oy pusulası üzerinde yer alan ilgili parti ambleminin hemen altında bulunan kareye bir kez mühür basacaktır. Böylece mühür vurulan partinin 50 milletvekili adayına bir oy gidecektir.
- “Mühür ve tercih” olarak bilinen ikinci yöntemle oy vermek isteyen seçmen mühür basarak oy kullandıktan sonra mühür bastığı partinin adayları arasında (kalemle) tercih yapmak isterse her ilçedeki aday sayısının yarısına, pusuladaki isim ve soy isimlerin karşısında bulunan kareye işaret koyacaktır. Bunun için seçmenin Lefkoşa'da 8, Gazimağusa'da 6, Girne'de 5, İskele'de 2, Güzelyurt'ta 1 ve Lefke'de 1 tercih yapma hakkı vardır. Ancak tercih –oy ol-

madığı için– sadece adayların parti içi sıralamasını etkilemektedir.

- “Karma” olarak bilinen son yöntemle oy vermek isteyen seçmense oy vermek istediği ilçelerdeki adayların isim ve soy isimlerinin karşısındaki kareye kalemle işaret koymaktadır. Mührün geçerli olmadığı bu yöntemde seçmen KKTC genelinde en az 24, en fazla 50 aday için oy kullanmak zorundadır.⁸

YSK her seçim dönemi için bir seçim takvimi yayımlamakta ve seçim süreci bu takvime göre ilerlemektedir. 23 Ocak genel seçimi için açıklanan takvime göre 26 Kasım 2021 itibarıyla seçim süreci resmen başlamıştır. 27 Aralık'ta milletveki-

⁸ “Nasil Oy Vereceğiz?”, KKTC Mahkemeler, https://www.mahkemeler.net/cgi-bin/dokuman/Oy_Kullanma_Sekli_Brosur.docx, (Erişim tarihi: 10 Ocak 2022); “KKTC Seçimleri”, T24, 26 Aralık 2017, <https://t24.com.tr/yazarlar/kkctc-secimleri/10-soruda-kkctc-secimleri,18811>, (Erişim tarihi: 10 Ocak 2022); “Nasil Oy Kullanacağız?”, *Kıbrıs Gazetesi*, 10 Ocak 2022; “Şefik: Seçime Kestiremeyeceğimiz Koşullarda Gidiyoruz”.

TABLO 1. KKTC'DE GENEL SEÇİM TAKVİMİ

26 Kasım 2021	Seçim sürecinin başlaması
14 Aralık 2021	Partilerin aday saptamalarının son günü
27 Aralık 2021	YSK'nın milletvekili adaylığı kesinleşenleri açıklaması
28 Aralık 2021	Seçim propagandasının başlangıcı
8 Ocak 2022	Kamuoyu yoklaması ve anket sonuçlarının yayımlanmasının son günü
22 Ocak 2022	Seçim propagandasının son günü
23 Ocak 2022	Erken genel seçim günü

Kaynak: KKTC YSK

li adaylıklarının kesinleşmesiyle birlikte partilerin seçime yönelik kampanyaları da başlamıştır. Ancak seçimin 23 Ocak'ta yapılacak olmasından ötürü partilere propaganda faaliyetleri için yaklaşık bir ay süre verilmiştir. Burada önemli bir bilgi olarak ifade edilmelidir ki koronavirüs tedbirlerinden ötürü önceki genel seçimlerin aksine bu seçime bazı teknik zorluklarla gidilmektedir. Nitekim KKTC YSK Başkanı Narin Ferdi Şefik seçimden önce yaptığı açıklamada salgın nedeniyle sandıklarda görev yapacak kişi bulmakta zorlandıklarını, yedek üye sıkıntısı çektiklerini ve ilçe seçim kurullarında görevli kişilerin sağlık gerekçeleriyle sık sık görev iadesinde bulduklarını belirtmiştir.⁹

PARTİLERİN PROFİLLERİ VE GÜNDEMLERİ

23 Ocak'a giden süreçte siyasi partiler birçok konuya dair görüşlerini ortaya koymuş ve olası beş yıllık görev sürelerine ilişkin hedeflerini açıklamıştır. Seçim öncesinde KKTC ekonomisi, Kıbrıs meselesi ve Türkiye ile ilişkiler olmak üzere üç konu başlığının ön plana çıktığı görülmektedir. Partilerin bu konu başlıklarına yönelik ortaya koydukları yaklaşımlar Kıbrıs Türk toplumunun kararını etkileyecek en önemli faktörlerdir. Bunlara dayanarak analizin bu kısmında 23 Ocak'taki

genel seçimde yüzde 5'lik barajı aşip milletvekili çıkarmasına kesin gözüyle bakılan UBP, CTP, HP, DP, TDP ve YDP incelenmektedir.

Ulusal Birlik Partisi

UBP, KKTC'nin en köklü iki partisinden biridir. 1975'te Rauf Denктаş tarafından kurulan parti ideolojik açıdan kendisini merkez sağda konumlandırmış bir kitle partisidir ve KKTC siyasetinde iki siyasi çizgiden birinin bayraktarlığını yapmaktadır. Muhafazakar ve milliyetçi ilkelere dayanan partinin şu anki genel başkanı Faiz Sucuoğlu'dur. UBP bununla birlikte 2018'deki son genel seçimin ardından KKTC'de tesis edilen dört koalisyon hükümetinden üçünün büyük ortağı olarak görev yapmıştır. 23 Ocak erken genel seçimi öncesinde de halihazırda DP ile birlikte ülkeyi seçime götüren koalisyon hükümetinin iki ortağından biridir.

23 Ocak 2022'de gerçekleşecek genel seçimden açık ara birinci çıkması beklenen UBP "İktidar Bizim İşimiz" ve "Bizimle Yürü, İstikrarla Büyü" sloganlarıyla seçmenleri etkilemeye çalışmaktadır. Partinin 2022 seçimi için yayımladığı manifestoya bakıldığında istikrar vurgusunun ön planda olduğu görülmektedir.¹⁰ Bunun yanı sıra manifestoda ekonomiyle ilgili olarak şu vaatlerin ön plana çıktığı görülmektedir:

⁹ "Şefik: Seçime Kestiremeyeceğimiz Koşullarda Gidiyoruz".

¹⁰ "2022 Seçim Manifestosu", Ulusal Birlik Partisi, <http://medya.ulusal-birlikpartisi.com/#p=1>, (Erişim tarihi: 10 Ocak 2022).

- Özel sektör yatırımlarının teşvik edilmesi
- Türkiye ile doğal gaz botu hattı bağlantısı için projelerin geliştirilmesi
- Sermaye piyasasının oluşturulması
- E-gelir sistemine geçilmesi
- Düşük geliri olandan düşük vergi, yüksek geliri olandan yüksek vergi alınması için reform yapılması
- Yeni turizm yatırım bölgelerinin oluşturulması
- Tüccarlar için sicil affının getirilmesi

UBP, Rauf Denktaş öncülüğünde parti olarak kurulduğu günden beri Türkiye'ye yönelik her daim ana vatan söylemini benimsemiştir. Parti –seçim manifestosunda da belirttiği üzere– her konuda Türkiye ile bütünleşmeyi hedeflemekte ve Türkiye'nin Kıbrıs Adası üzerindeki etkin ve fiili garantisinin devam etmesi gerektiğini savunmaktadır. Bugüne kadar ne kurumsal olarak UBP'den ne de UBP'li milletvekillerinden Türkiye ile ilişkileri bozabilecek herhangi bir açıklamanın gelmemiş olması da konuyla ilgili dikkate değer bir husustur.

Kıbrıs meselesiyle ilgili UBP, Türkiye ile birlikte hareket etmekte ve iki devletli çözümü savunmaktadır. Esasen en son 2017'de Crans-Montana'da çıkmaza giren müzakerelerden sonra Türk tarafı federasyon modelinin artık sonuç vermediğine kani olmuş ve alternatif bir modelin konuşulması gerektiğini dile getirmiştir. Bunun üzerine 22 Mayıs 2019'da dönemin UBP Genel Başkanı Ersin Tatar öncülüğünde kurulan UBP-HP koalisyon hükümetinin müşterek çalışmasıyla uzun zamandır rafta olan iki devletli çözüm modeli gündeme gelmiştir. Türkiye'nin de bu modele destek vermesiyle birlikte Türk tarafının müşterek resmi politikası federasyondan iki devletli modele yönelmiştir. Dolayısıyla UBP –seçim manifestosunda da belirttiği üzere– fede-

rasyona karşıdır ve iki devletli çözümün öncülüğünü yapmaktadır. Kapalı Maraş ile ilgili ise sürecin başlatılmasına UBP'nin içinde bulunduğu koalisyon hükümeti öncülük ettiği için partinin bu konudaki tavrı gayet nettir.

Cumhuriyetçi Türk Partisi

1970'te kurulan ve sosyal demokrat çizgide siyaset yapan CTP, KKTC'nin en eski siyasi partisidir. CTP ideolojik açıdan kendisini merkez solda konumlandırmış bir kitle partisidir ve KKTC siyasetinde iki siyasi akımdan birini temsil etmektedir. Partinin şu anki genel başkanı Kasım 2016'dan beri görevini yürüten Tufan Erhürman'dır. Parti en son 2018'deki genel seçimin ardından kurulan ve yaklaşık bir buçuk yıl görev yapan CTP, HP, DP ve TDP koalisyonunda yer alarak hükümette bulunmuştur.

24 Ocak seçimi öncesinde KKTC ekonomisi, Kıbrıs meselesi ve Türkiye ile ilişkiler olmak üzere üç konu başlığının ön plana çıktığı görülmektedir.

23 Ocak genel seçiminde UBP'nin ardından ikinci sırayı alması beklenen CTP seçim için “Kıbrıs için CTP Geliyor” ve “Yaptık, Yine Yaparız” sloganlarını tercih etmiştir. CTP 2022 genel seçimi için açıkladığı manifestosunda –diğer partilerden farklı olarak– avronun muhasebe birimi olarak kullanılmasına yönelik çalışmaların sonuçlandırılmasını vadedmektedir. Asgari ücretten vergi alınmaması, son dönemde sıklıkla tartışılan Yurttaşlık Yasası'nda düzenlemeler yaparak vatandaşlık almanın yeni şartlara bağlanması ve eğitimde fırsat eşitliğinin sağlanması için tam gün eğitime geçilmesi CTP'nin

diğer vaatleri arasındadır.¹¹ Parti ayrıca iktidara gelmesi halinde Gazimağusa ve Baf kapılarını açmayı taahhüt etmektedir.

Türkiye ile ilişkiler bakımından CTP siyasi ve tarihi gerçekliklerden ötürü Ankara ile iyi ilişkilerin yaşamsal öneme sahip olduğunu kabul etmekle birlikte¹² Türkiye-KKTC ilişkilerinin diğer devletler arasındaki ilişkilerde olduğu gibi dengeli olması gerektiğini dile getirmektedir. Ancak bu dengenin nasıl olması gerektiğiyle ilgili ne CTP'nin ne de lideri Erhürman'ın somut bir açıklaması bulunmamaktadır. Bunun yanı sıra parti yönetimi Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın Temmuz 2021'de KKTC'ye gerçekleştirdiği ziyareti boykot etmiş ve Erdoğan'ın Meclisteki konuşmasına katılmamıştır. CTP buna gerekçe olarak Türkiye ile KKTC arasındaki mevcut ilişki biçiminin doğru zeminden kaydığını ve bundan ötürü ilişkilerin sürdürülebilir olmadığını göstermiştir.¹³ Aynı minvalde CTP, Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın bu ziyarette açıkladığı "külliye müjdesi"ne ülkenin daha acil ihtiyaçlarının olduğu gerekçesiyle tepki göstermiş ve iktidara gelmesi durumunda Ankara ile görüşeceği ilk konunun bu olduğunu belirtmiştir.¹⁴

Kıbrıs meselesinin çözümüyle ilgili CTP –2022 seçim bildirgesinde de açıkça belirtildiği üzere– federasyonu savunmaktadır. Parti lideri Erhürman konuya dair yaptığı bir değerlendirmede şu ifadelere yer vermiştir:

İki bölge, iki toplumlu, siyasi eşitliğe dayalı federasyon Kıbrıs Türk halkına birileri tarafından dayatılmış bir öneri değil masaya sunul-

muş ve tüm tarafların üzerinde uzlaşmış bir Türk tezidir. Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi yıllardır bu tezin dışında bir çözüm formülünden bahsetmemektedir.¹⁵

Erhürman bir başka beyanatında da iki devletli çözüm modelinin gündemlerinde olmadığını ve hem kendisinin hem de CTP'nin federal çözüm ısrarının sürdüğünü söylemiştir.¹⁶ Kıbrıs meselesiyle ilgili olarak Maraş'la ilgili ise parti esasen bölgenin yeniden açılmasına karşı değildir. Ancak partinin konuyla ilgili önceliği açılımın uluslararası hukuka uygun şekilde yapılmasıdır. CTP bununla birlikte Birleşmiş Milletler (BM) ile müzakere etmeden Maraş'ın açılmasının Kıbrıslı Türk toplumu açısından uluslararası alanda yeni sorunlar oluşturacağını savunmaktadır.¹⁷

Demokrat Parti

UBP'den ayrılan bir grup milletvekili tarafından 1992'de kurulan DP'nin mevcut genel başkanı muhafazakar ve milliyetçi kimliğiyle ön plana çıkan Fikri Ataoğlu'dur. UBP gibi kendisini merkez sağda konumlandıran DP bugüne kadar yedi genel seçime girmiş ve en yüksek oyu yüzde 29 ile 16 milletvekili çıkardığı 1993 genel seçiminde almıştır. En son 2018'de gerçekleşen genel seçimde ise DP yüzde 7,8 oyla sadece 3 milletvekili çıkarabilmiştir. Otuz yıllık siyasi geçmişinde DP ülkedeki iki büyük kitle partisi UBP ve CTP ile farklı dönemlerde koalisyon hükümeti kurmuştur. 23 Ocak erken genel seçimi öncesinde de halihazırda

11 "CTP, 2022 Seçim Bildirgesi'ni Açıkladı", *Kıbrıs Gazetesi*, 4 Ocak 2022.

12 "Erhürman: Türkiye ile İyi İlişkiler Bizim için Yaşamsal Önemde", *Kıbrıs Gazetesi*, 6 Mart 2018.

13 "CTP Parti Meclisi Kararı", Cumhuriyetçi Türk Partisi, <https://www.cumhuriyetciturkpartisi.org/16-Temmuz-2021-CTP-Parti-Meclisi-karari.html>, (Erişim tarihi: 15 Ocak 2022).

14 "Ülkenin Külliye Değil Okula İhtiyacı Var", *Yeni Düzen*, 4 Ocak 2022.

15 Hacer Buruk ve Ayça Demet Atay, "An Analysis on the Message Strategies Used by Candidates in the TRNC 2020 Presidential Elections", *International Journal of Art, Culture and Communication*, Cilt: 3, Sayı: 1, (2021), s. 43.

16 "Erhürman: Başkanlık Sistemi ve Çeşitli Varyasyonlarını Tartışmaya Hazırız", Haber Kıbrıs, 18 Şubat 2021, <https://haberkibris.com/erhurman-baskanlik-sistemi-ve-cesitli-varyasyonlarini-tartismaya-haziriz-2002-2021-02-18.html>, (Erişim tarihi: 15 Ocak 2022).

17 "Tufan Erhürman: BM ile Müzakere Etmeden Maraş'ta Kapsamlı Açılıma Gitmek Yeni Sorunlar Yaratar", *Kıbrıs Postası*, 2 Temmuz 2021; "Gelecek için 6 Doğru Adım", Tufan Erhürman, <https://tufanerhurman.org>, (Erişim tarihi: 15 Ocak 2022).

UBP ile birlikte ülkeyi seçime götüren koalisyon hükümetinin iki ortağından biridir.

23 Ocak genel seçimi için “Gelenekten Geleceğe” sloganını benimseyen DP’nin seçim önceliği salgın nedeniyle tahribata uğrayan ülke ekonomisinin güçlendirilmesidir. Bunun için kamuda verimlilik ve etkinliğin sağlanması, ülkenin hızla e-dönüşüme geçmesi, vergi reformunun yapılması ve verginin tabana yayılması gibi vaatlerde bulunmaktadır.¹⁸ Bunun yanı sıra muhafazakar ve milliyetçi kimliğine uygun olarak DP, Türkiye ile ilişkilerin güçlü olmasını temel prensipler arasında görmektedir. DP’yi ana vatan Türkiye ile sağlıklı ve güçlü ilişkilerin teminatı olarak tanımlayan parti lideri Ataoğlu 2020 cumhurbaşkanlığı seçiminde kendi deyişimiyle “Türkiye ile iyi ilişkileri yürüten Ersin Tatar’ı” desteklemiştir.¹⁹

Kıbrıs meselesinin çözümüne yönelik paradigma tartışmalarının halen devam ettiği süreçte DP, UBP ile birlikte hareket etmekte ve iki devletli çözüme destek vermektedir. Parti lideri Ataoğlu konuya dair verdiği bir demeçte Kıbrıs’ta yarım asırdan beri devam eden federal temelli görüşmelerin bir sonuca ulaşamadığını belirtmiş, KKTC’nin daha fazla oyalanmaya tahammülü olmadığını dile getirmiş, kalıcı ve adil çözümün sadece egemen eşitlik temelinde yan yana yaşayan iki devletin var olmasıyla mümkün olabileceğinin altını çizmiştir.²⁰ Kapalı Maraş meselesiyle ilgili de UBP ile birlikte hareket eden DP, Maraş’ın yüzde 3,5’ine tekabül eden pilot bölgenin açılmasına ve Türk toplumunun hizmetine sunulmasına ilk günden beri destek vermiştir.

¹⁸ “Ataoğlu: Türkiye Kendi Ayaklarımız Üzerinde Durmamızı İstiyor”, *Detay Kıbrıs*, 11 Ocak 2022.

¹⁹ “Fikri Ataoğlu: Anavatanımızla, Sağlıklı ve Güçlü İlişkilerin Teminatıyız”, *Gündem Kıbrıs*, 11 Ocak 2022; “Fikri Ataoğlu: Türkiye ile İyi İlişkileri Yürüten Ersin Tatar’ı Destekleyeceğiz”, YouTube, 16 Ekim 2020, <https://www.youtube.com/watch?v=wFPUjsDgS0s>, (Erişim tarihi: 15 Ocak 2022).

²⁰ “DP’de Farkımız Birlik ve Bütünlüğümüz Dayanışma Gecesi”, *Star Kıbrıs*, 13 Ocak 2022.

Halkın Partisi

HP –UBP ve CTP’nin haricinde– KKTC siyasetinde üçüncü bir yol açma amacıyla akademisyen Kudret Özersay tarafından kurulmuş ve liberal ekseninde siyaset yapmaktadır. 2016’da kurulan parti girdiği ilk genel seçim olan 2018 seçiminde yüzde 17 oyla 9 milletvekili çıkarılmıştır. Bunun üzerine kilit parti haline gelen HP önce CTP, HP, DP ve TDP koalisyonunda ve ardından UBP ve HP koalisyonunda yer alarak önemli bir seçim başarısı göstermiştir. Ancak girdiği iki koalisyon hükümetinden de tek tarafı çekilmesi ve seçimlerden önce vadettiklerini tam olarak yerine getirmemesi partinin popüleritesinin düşmesine yol açmıştır. Nitekim 23 Ocak seçiminde HP’nin alacağı oy oranının ve çıkartacağı milletvekili sayısının yarı yarıya düşmesi beklenmektedir.

Günümüzde KKTC’de siyasi partiler belirli bir konuma yerleştirilirken sık sık Kıbrıs meselesinin çözümüne yönelik takındıkları tutuma bakılmaktadır.

“Biz Halk için Varız”, “Halkın Partisi Çalışacak, Halk Kazanacak” ve “Bu Memleket Sahipsiz Değil” sloganlarıyla 23 Ocak’a giden HP’nin somut seçim vaatleri arasında gençlerin ev ihtiyaçlarına yönelik konut edinme projesi ve işsizliğin önüne geçilmesine yönelik destek programları ön plana çıkmaktadır. Türkiye ile ilişkiler bakımından Ankara’yı stratejik ortak olarak kabul eden HP, Türkiye ile güçlü ilişkiler kurmayı dış politika açısından öncelikli görmektedir. Nitekim parti lideri Özersay 2020 cumhurbaşkanlığı seçimi öncesinde yaptığı açıklamada dönemin cumhurbaşkanı Mustafa Akıncı’nın Türkiye-KKTC ilişkilerini on yıl ge-

riye götürdüğünü ve bunun yanlış bir politika olduğunu dile getirmiştir.²¹

Günümüzde KKTC’de siyasi partiler belirli bir konuma yerleştirilirken sık sık Kıbrıs meselesinin çözümüne yönelik takındıkları tutuma bakılmaktadır. Bu bağlamda HP’nin konuyla ilgili güncel pozisyonu iki devletli çözümden yanadır. Öyle ki parti lideri Özersay alternatif modellerin yoğun şekilde tartışıldığı 2019’da konuyla ilgili verdiği detaylı bir demeçte Kıbrıs’ta federal çözümün artık gerçekçi bir zemininin olmadığını savunarak kuzey ve güney arasında iki devletli iş birliği modellerinin gündemde olacağını beyan etmiştir.²²

Kıbrıs meselesine paralel olarak Maraş açılımıyla ilgili HP uluslararası hukukun gereklilikleri doğrultusunda açılma destek vermektedir. Ancak parti 2020’de açılımın yapıldığı süreçte koalisyon ortağı olduğu UBP’ye tepki duymaktadır. Zira Özersay uluslararası hukuk çerçevesinde ve BM ile iş birliği içerisinde Maraş’ın açılmasına destek verdiklerini ancak cumhurbaşkanlığı seçimine az bir süre kala kendilerinden habersiz olarak böyle bir adım atıldığını ve bunun seçim malzemesi yapıldığını ileri sürmüştür.²³ Nitekim dönemin koalisyon lideri Başbakan Ersin Tatar 6 Ekim 2020’de Ankara’da Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan ile görüşürken kapalı Maraş’ın sahil kısmının yeniden açılacağını ilan ettikten hemen sonra HP koalisyonundan çekilmiştir. Özersay’ın açıklamalarından hareketle HP açılımın gerçekleştiği dönemde koalisyon ortağı olan UBP’ye tepki duysa da kurumsal olarak Maraş açılımına ilke olarak destek vermektedir.

21 “Kudret Özersay: Türkiye-KKTC İlişkileri, Akıncı Döneminde 10 Yıl Geriye Gitti”, *Kıbrıs Postası*, 24 Eylül 2020.

22 “Kuzey Kıbrıs Dışişleri Bakanı Özersay: Federal Çözüm Gerçekçi Değil, Masada İki Devletli İşbirliği Modelleri Olacak”, *Sputnik Türkiye*, 24 Mayıs 2019.

23 Hacı Mehmet Boyraz ve Burak Özdemir, “Koronavirüsün Gölgesinde 2020 KKTC Cumhurbaşkanlığı Seçimi”, *SETA Analiz*, Sayı: 335, (2020), s. 8.

Toplumcu Demokrasi Partisi

2007’de Toplumcu Kurtuluş Partisi ile Barış ve Demokrasi Hareketi’nin birleşmeleri sonucu kurulan ve sol seçmene hitap eden TDP’nin mevcut genel başkanı ise Cemal Özyiğit’tir. 2009 genel seçiminde yüzde 6,9 oyla 2 milletvekili çıkartarak ilk kez Meclise giren TDP daha sonra sırasıyla 2013 genel seçiminde yüzde 7,4 oyla 3 milletvekili ve 2018 genel seçiminde yüzde 8,6 oyla 3 milletvekili çıkarmıştır. Partinin hükümette en son yer aldığı dönem 2 Şubat 2018’de kurulan fakat 22 Mayıs 2020’de dağılan dörtlü koalisyon olmuştur.

23 Ocak seçimine “Şimdi TDP Zamanı” sloganıyla giden TDP sol kimliğine uygun olarak ekonomide kamuculuğa önem vermekte ve sosyal devlet kimliğine vurgu yapmaktadır.²⁴ Diğer partilerden farklı olarak TDP seçim sonrası dönemde 2017’de kabul edilen seçim yasa-sının değiştirilmesini öncelikli konular arasında görmektedir. Parti bunların yanı sıra Türkiye’ye karşı muhalif bir tutum içerisindedir. Türkiye-KKTC ilişkilerini “ast-üst” ilişkisi gibi algılayan TDP tarihi gerçeklikleri ve aktüel ekonomi politik gelişmeleri göz ardı ederek zaman zaman dolaşıma soktuğu negatif söylemlerle iki taraf arasındaki ilişkilere zarar vermektedir. Nitekim –CTP gibi– TDP de Cumhurbaşkanı Erdoğan’ın Temmuz 2021’de KKTC’ye gerçekleştirdiği ziyareti boykot etmiş ve Erdoğan’ın Meclisteki konuşmasına katılmamıştır. TDP buna gerekçe olarak şunu göstermiştir:

Son yıllarda karşılıklı saygıya dayalı eşitler düzeyinde bir ilişki kurulmadı. Türkiye ile ilişkilerde buyuran-biat eden bir anlayış hakim kılınmak isteniyor.²⁵

24 “Şimdi Adalet, Paylaşım ve Sosyal Devlet Zamanı”, TDP, <https://www.tdpkibris.org/simdi-adalet-paylasim-ve-sosyal-devlet-zamani>, (Erişim tarihi: 15 Ocak 2022).

25 “TDP Erdoğan’ın Konuşma Yapacağı Genel Kurula Katılmama Kararını Açıkladı”, BRTK, <https://brtk.net/tdp-erdoganin-konusma-yapacagi-genel-kurula-katilmama-kararini-acikladi>, (Erişim tarihi: 15 Ocak 2022).

Kıbrıs meselesindeki çözüm modeli tartışmasında TDP, CTP ile birlikte hareket etmekte ve federasyon eksensiz çözümde ısrar etmektedir. İki devletli çözümü “büyükler için fıkra, küçükler için masal” şeklinde tanımlayan TDP lideri Özyiğit adada olabilecek yegane seçeneğin federal çözüm olduğunu dile getirmektedir.²⁶ Kapalı Maraş’la ilgili ise Özyiğit, BM gözetimindeki bir açılıma prensipte destek verdiklerini ancak bu sürecin güven artırıcı bir gelişme olarak konuşulması gerektiğini savunmaktadır.²⁷

Yeniden Doğuş Partisi

Akademisyen Erhan Arıklı tarafından 2016’da kurulan YDP ideolojik açıdan sağ seçmene hitap etmekte ve ağırlıklı olarak KKTC’de ikamet eden Türkiye kökenli seçmenden oy almaktadır. 2018 genel seçiminin ardından yüzde 6,9 oyla 2 milletvekili çıkartarak Meclise girmeyi başaran YDP, HP ile birlikte ülkedeki en genç siyasi partilerden biri konumundadır. Parti 9 Aralık 2020’de kurulan fakat 5 Kasım 2021’de dağılan UBP-DP-YDP azınlık hükümetinin ortakları arasında yer almıştır.

YDP muhafazakar ve milliyetçi bir tavra sahip olduğu için Türkiye ile yakın ilişkilerin tesisine önem vermektedir. Genel Başkanı Arıklı, UBP-DP-YDP hükümetinde başbakan yardımcısı ve ekonomi bakanı olarak görev yaptığı süre zarfında Türkiye ile ekonomi ve enerji sahalarında ilişkilerin geliştirilmesine öncelik vermiştir. Bununla birlikte Arıklı, KKTC’de Türkiye’ye dair hakim olan “ana vatan” söyleminin bir vesayet olmadığını fakat Türkiye’de KKTC’ye dair “yavru vatan” söyleminin artık çağın ruhunu yansıtmadığını ve bundan ötürü

günlük siyasi jargondan çıkartılması gerektiğini savunmaktadır.²⁸

Kıbrıs meselesindeki çözüm modeli tartışmasında ise YDP yıllardır gündemde olan fakat sonuç vermeyen federasyon ısrarının artık manasız olduğunu dile getirmekte ve bundan ötürü iki devletli çözüme destek vermektedir. Hatta Arıklı yaptığı bir açıklamada iki devletli çözümün kabul görmemesi durumunda Nahçıvan modelinin gündeme gelebileceğini ve bu kapsamda içeride tamamen bağımsız, dış politikada ise Türkiye’ye bağlı bir yapının tartışılabilirliğini ifade etmiştir.²⁹ Arıklı ayrıca Maraş açılımında hükümetin yanında olmuş ve bölgenin bir bütün halinde yeniden Kıbrıs Türk toplumuna hizmet vermesine destek çıkmıştır.³⁰

23 Ocak seçimine “Güç Sende” ve “YDP ile İstikrarlı Günlere” sloganlarıyla giden YDP seçim için bir manifesto hazırlamıştır. Partinin seçim gündeminde hayatın ucuzlatılması, halkın alım gücünün korunması, sağlıkta kapasitenin artırılması ve kooperatifliğin geliştirilmesi gibi başlıklar bulunmaktadır. Diğer partilerden farklı olarak YDP iktidara gelmesi halinde devlet yapılanmasında mevcut olmayan Adalet Bakanlığının kurulmasını vadetmektedir.³¹

ANKET SONUÇLARI VE SEÇİM SENARYOLARI

YSK’nın açıkladığı üzere 23 Ocak’ta gerçekleşecek KKTC erken genel seçimine toplam sekiz siyasi parti girecektir. Bağımsızlık Yolu, DP, CTP, HP, TDP, Toplumcu Kurtuluş Partisi Yeni Güçler, UBP ve YDP seçime girecek partiler arasında

26 “TDP Başkanı Cemal Özyiğit: ‘İki Devletli Çözüm; Büyüklere Fıkra, Çocuklara Masal’”, *Kıbrıs Postası*, 18 Eylül 2020.

27 “Ayrıliğin Pekiştirilmesine Hizmet Ediyorlar”, *Ses Kıbrıs*, 26 Temmuz 2021; “TDP Maraş Örgüt Binası Açıldı”, *Toplumcu Demokrasi Partisi*, 23 Mayıs 2016, <https://www.tdpkıbrıs.org/tdp-maras-orgut-binası-acıldı>, (Erişim tarihi: 15 Ocak 2022).

28 “YDP: Yavru Vatan Kavramını Şiddetle Reddediyoruz”, *Kıbrıs Postası*, 4 Kasım 2016.

29 “Gündem İki Devletli Çözüm”, *Diyalog Gazetesi*, 30 Ekim 2021.

30 Hacı Mehmet Boyraz ve Burak Özdemir, “Maraş’ın Yeniden Açılması Kararı ve Stratejik Kazanımlar”, *Anadolu Ajansı*, 12 Ekim 2020.

31 “Dört Temel İlkemiz Var”, *Diyalog Gazetesi*, 10 Ocak 2022.

KKTC'DE SEÇİME GİRECEK

SİYASİ PARTİLERİN GENEL PROFİLLERİ

					
UBP	CTP	HP	DP	TDP	YDP
FAİZ SUCUOĞLU	TUFAN ERHÜRMAN	KUDRET ÖZERSAY	FİKRİ ATAOĞLU	CEMAL ÖZYİĞİT	ERHAN ARIKLI
					

Genel Başkanı

Siyasi Konumu	Merkez Sağ	Merkez Sol	Merkez	Merkez Sağ	Sol	Sağ
Kuruluş Yılı	1975	1970	2016	1992	2007	2016
Son Seçimde Aldığı Oy Oranı (Yüzde)	35,6	20,9	17	7,8	8,6	6,9
Son Seçimde Çıkardığı Milletvekili Sayısı	21	12	9	3	3	2
Model Tartışmalarındaki Konumu	İki Devletli Çözüm	Federasyon	İki Devletli Çözüm	İki Devletli Çözüm	Federasyon	İki Devletli Çözüm

setav.org

SETA

Kaynak: Yazar tarafından hazırlanmıştır.

yer almaktadır. Ancak mevcut durum itibarıyla gerek kamuoyunda oluşan yaygın kanaat gerekse seçime dair yapılan anket sonuçları ekseninde bir değerlendirme yapıldığında bu seçimde yüzde 5'lik barajı sadece altı partinin aşması beklenmektedir. Barajı aşacak partiler arasında iktidara en yakın olanlarsa önceki seçimlerde olduğu gibi UBP ve CTP'dir. Bunların haricinde 2018 seçiminde olduğu gibi 23 Ocak seçiminde de HP, DP, TDP ve YDP'nin yüzde 5'lik barajı aşıp Cumhuriyet Meclisine temsilci göndermelerine kesin gözüyle bakılmaktadır.

23 Ocak seçiminin olası sonuçlarına dair anketler üzerinden bazı makul tahminler yapılabilir. Ancak YSK'nın ilan ettiği seçim takvimine göre araştırma şirketleri 8 Ocak 2022'den sonra kamuoyu yoklaması ya da anket sonucu yayımlayamadıkları için erken genel seçim kararının alındığı tarihten itibaren az sayıda anketin yapıldığını belirtmek gerekir.

Erken seçim kararının alındığı günden itibaren dört farklı kurum tarafından yapılan toplam yedi farklı anketin sonuçları aşağıdaki Tablo 2'de yer almaktadır. Anketlerin aritmetik ortalamaları alın-

TABLO 2. KKTC GENEL SEÇİMİNE DAİR YAPILAN ANKETLERİN SONUÇLARI (YÜZDE)

ANKETİ YAPAN	SONUÇLARIN AÇIKLANDIĞI TARİH	UBP	CTP	HP	DP	TDP	YDP	DiĞERLERİ
Detay Kıbrıs	16 Kasım 2021	39,5	25,2	9,3	6,2	8,7	6,8	4,3
Kıbrıs Medya Grubu	25 Kasım 2021	39,2	22,3	13,4	6,7	6,6	8,1	3,7
Detay Kıbrıs	6 Aralık 2021	37,9	21,8	9,9	7,8	9,5	9,3	3,8
Gezici	10 Aralık 2021	36,3	26,1	10,8	9,8	9,1	5,1	2,8
Kıbrıs Medya Grubu	31 Aralık 2021	40	27,1	6,3	7,0	5,1	9,3	5,2
Gezici	5 Ocak 2022	37,8	29,2	6,1	11,9	9,2	5,4	0,4
Statica	7 Ocak 2022	35	29,8	8,3	10,2	5,8	7,2	3,7
ORTALAMA		37,9	25,9	9,1	8,5	7,7	7,3	3,4

Kaynak: "İşte İlk Anket Sonuçları", *Detay Kıbrıs*, 16 Kasım 2021; "1. UBP, 2. CTP, 3. HP", *Kıbrıs Gazetesi*, 25 Kasım 2021; "İşte Son Anket", *Detay Kıbrıs*, 6 Aralık 2021; "Gezici Araştırma Şirketi, KKTC Seçim Anketini Açıkladı", *Kıbrıs Genç TV*, 10 Aralık 2021, <https://www.kibrisgenctv.com/kibris/gezici-arastirma-sirketi-kkct-secim-anketini-acikladi-h93555.html>, [Erişim tarihi: 10 Ocak 2022]; "Seçimde Kıran Kırana Mücadele", *Kıbrıs Gazetesi*, 31 Aralık 2021; "İşte Gezici'nin Yaptığı Anket Sonuçları", *Kıbrıs Genç TV*, 5 Ocak 2022, <https://www.kibrisgenctv.com/kibris/iste-gezici-nin-yaptigi-anket-sonuclari-h94509.html>, [Erişim tarihi: 10 Ocak 2022]; "Statica Anket Sonuçlarını Açıkladı: UBP, CTP ve DP İlk Üçte", *Haber Kıbrıs*, 7 Ocak 2022, <https://haberkibris.com/statica-anket-sonuclarini-acikladi-ubp-ctp-ve-dp-ilk-ucte-2103-2022-01-07.html>, [Erişim tarihi: 10 Ocak 2022].

diğında seçimde yaklaşık olarak UBP'nin yüzde 38, CTP'nin yüzde 26, HP'nin yüzde 9, DP'nin yüzde 8, TDP ve YDP'nin yüzde 7 oy alacakları öngörülmektedir. Bu açıdan bakıldığında oy oranları birbirine çok yakın olan HP, DP, TDP ve YDP arasında ciddi bir rekabetin olduğu görülmektedir.

Diğer taraftan oy oranlarından ziyade önemli olan konu ise partilerin kaç milletvekili çıkaracağıdır. Ülkede nispi temsil sistemi uygulandığı için partilerin oy oranları ile elde edecekleri milletvekili sayıları arasında kesin surette doğru orantı kurmak mümkün değildir. Bunun yanı sıra yeni seçim sistemi seçmenlere birden fazla verme yöntemi sunduğu için partilerin oy oranları ile Meclisteki koltuk sayıları arasında nasıl bir dengenin oluşacağı ancak seçim sonrasında belli olacaktır. Yine de Statica tarafından erken genel seçime dair yapılan ve sonuçları 7 Ocak 2022'de açıklanan araştırmaya göre Cumhuriyet Meclisine UBP'nin 21 milletvekili, CTP'nin 17 milletvekili, DP'nin 4 milletvekili, HP'nin 3 milletvekili, YDP'nin 3 milletvekili ve TDP'nin de 2 milletvekili göndermesi beklenmektedir.³²

³² "Statica Anket Sonuçlarını Açıkladı: UBP, CTP ve DP İlk Üçte", *Haber Kıbrıs*, 7 Ocak 2022, <https://haberkibris.com/statica-anket-sonuclarini-acikladi-ubp-ctp-ve-dp-ilk-ucte-2103-2022-01-07.html>, [Erişim tarihi: 10 Ocak 2022].

Ancak son dört partinin oy oranları birbirine çok yakın olduğu için bu partilerin sıralamasında değişiklik olması mümkündür. Bunlara dayanarak büyük bir sürpriz yaşanmaması halinde 23 Ocak'taki genel seçimi kitle partileri olan UBP ve CTP'den ziyade nispeten orta ölçekli kabul edilen partilerin belirleyeceği aşıkardır.

Tablo 2'deki veriler de göstermektedir ki 23 Ocak'taki genel seçimden birinci çıkması beklenen parti açık ara UBP'dir ve onun hemen ardında CTP bulunmaktadır. Ancak ne UBP ne de CTP'nin tek başına hükümeti kurması mevcut şartlar sabitken pek mümkün görünmemektedir. Yani her iki partinin elli kişilik Cumhuriyet Meclisinde salt çoğunlukla tek başlarına hükümeti kurmaları düşük bir ihtimaldir. Bundan ötürü seçim sonrası dönemde UBP ya da CTP öncülüğünde yeniden bir koalisyon hükümetinin kurulması tercihten ziyade bir zorunluluk olacaktır.

Bunlara dayanarak seçim sonrasında yeni hükümetin kuruluşunda mecburen UBP ya da CTP'nin önderlik edeceği iki senaryo ön plana çıkmaktadır. Diğer şartlar sabitken gerçekleşmesi en yüksek olan ilk senaryoda UBP'nin büyük ortak olduğu bir koalisyon hükümeti kurulacaktır. Ancak daha önce ifade edildiği üzere partilerin

elde edecekleri milletvekili sayısı kesin olmadığından UBP'nin hükümeti kurmak için gerekli olan 26 milletvekili sayısını tamamlayabilmek için hangi parti ya da partilerle koalisyon kuracağı net değildir. Buna karşın UBP'nin koalisyon yapabileceği partiler arasında HP, DP ve YDP bulunmaktadır. Bahsi geçen bu partilerden YDP, UBP gibi kendisini ideolojik olarak siyasi yelpazenin sağında konumlandırmakta, Kıbrıs meselesinin çözümünde iki devletli modele destek vermekte ve Türkiye ile daha yakın ilişkiler geliştirilmesini talep etmektedir. Dolayısıyla UBP'nin öncülüğünde kurulacak koalisyon hükümetinde taleplerinin karşılanması halinde YDP de yer alabilir.³³ Aynı şekilde HP ve DP'nin 2018 sonrasında UBP ile koalisyon tecrübesi bulunduğu için bu iki parti de 23 Ocak sonrasında UBP öncülüğünde kurulması muhtemel hükümette yeniden yer alabilir.

Seçim sonrası dönemde ön plana çıkan ikinci senaryoda ise CTP öncülüğünde bir koalisyon hükümetinin kurulması söz konusudur. Ancak –UBP'nin aksine– CTP'nin tek başına hükümeti tesis etmesi çok düşük bir ihtimaldir. Bundan ötürü Tufan Erhürman liderliğindeki CTP'nin mecburen en az iki hatta üç partiyle koalisyon yapması gerekecektir. Böylesi bir koalisyonda CTP'ye destek vermesine kesin gözüyle bakılan ilk parti ideolojik yakınlığı bulunan TDP'dir. Her iki partinin sol ideolojiye dayanması ve Kıbrıs meselesinin çözümü yolunda tereddütsüz federasyon modelini savunması dikkate alındığında TDP'nin CTP'ye destek vermemesi için herhangi bir neden bulunmamaktadır. Bunun yanı sıra olası CTP-TDP koalisyonunda yer alabilecek partiler arasında HP ve DP de yer almak-

33 YDP Genel Başkanı Erhan Arıklı 18 Kasım 2020'de verdiği bir demeçte UBP, YDP ve DP'den müteşekkil bir koalisyonunun imkansız olduğunu söylemiştir. Ancak bu açıklamadan bir ay sonra UBP, YDP ve DP tarafından kurulan hükümet, Cumhuriyet Meclisi'nden güvenoyu almıştır. Açıklama için bkz. "Erhan Arıklı: UBP-YDP-DP Koalisyonu İmkansız", *Kıbrıs Postası*, 18 Kasım 2021.

tadır. Tıpkı 2018 seçiminin ardından kurulan ve yaklaşık bir buçuk yıl görevde kalan dördümlü CTP-TDP-HP-DP koalisyonunda olduğu gibi bu partiler yeniden çok partili bir koalisyon tesis edebilirler. Ancak önceki tecrübelerin gösterdiği gibi KKTC'de üç ve üzeri partiyle kurulan koalisyonlar genelde kısa ömürlü olmaktadır. Bundan ötürü böylesi çok partili bir koalisyon hükümetinin KKTC siyasetinde uzun süre görev yapması uzak bir ihtimal olarak görülmektedir.

Bununla birlikte YDP genel başkanı seçime az bir süre kala sürpriz yaparak "İdeolojik bakışla bakılmazsa CTP ile paylaşamayacağımız hiçbir şey yok. Özellikle iç politikada tam bir uyum içindeyiz. Tufan Erhürman'a da büyük saygım var" açıklamasında bulunmuştur.³⁴ Arıklı böylece 23 Ocak sonrasında yapılacak koalisyon pazarlıklarında taleplerinin karşılanması durumunda CTP'nin önderlik edeceği bir koalisyon hükümetine de destek verebileceğine işaret etmiştir.

SONUÇ VE GELECEK PROJEKSİYONU

Netice olarak 23 Ocak sonrası dönemde oluşacak Meclis kompozisyonu partileri büyük ihtimalle koalisyona iteceği için genel seçimi müteakiben ülke siyasetinin hareketlenmesi beklenmektedir. Bu bağlamda 23 Ocak'ın ardından yapılacak koalisyon pazarlıkları neticesinde yeni hükümetin kuruluşuna iki büyük partiden biri yani UBP ya da CTP önderlik edecektir. Ancak her iki partinin tek başlarına hükümeti kurmak ve Meclisten güvenoyu almak için gerek duydukları 26 milletvekili sayısına ulaşmaları düşük bir ihtimal olarak görülmektedir. Bundan ötürü hükümetin kuruluşunda HP, DP ve YDP gibi orta ölçekli

34 "Erhan Arıklı: YDP Yeni Hükümetin Güçlü Ortağı Olacak", *Kıbrıs Postası*, 12 Ocak 2022.

partilerin belirleyici olacağı somut bir gerçeklik olarak durmaktadır. Bahsi geçen üç partinin UBP ve CTP ikilisinden hangisiyle birlikte hareket edeceği ise 23 Ocak sonrasında taraflar arasında yapılacak koalisyon pazarlıklarına bağlıdır. Bu iki partiden HP ve DP'nin daha önce hem UBP hem de CTP ile koalisyon hükümeti kurması ve YDP Genel Başkanı Erhan Arıklı'nın seçim sonrasındaki koalisyon görüşmeleri için CTP'ye kapı aralaması dikkate alındığında 23 Ocak sonrasında KKTC siyasetini hareketli bir gündem beklenmektedir.

23 Ocak sonrasına dair en güçlü senaryo olarak UBP öncülüğünde bir koalisyon hükümetinin kurulması durumunda parti zaten 2019'dan beri iktidar ortakları arasında yer aldığı için KKTC siyasetinde köklü bir değişim beklenmemektedir. Bu minvalde Mustafa Akıncı'dan sonra Ersin Tatar'ın cumhurbaşkanı seçilmesiyle birlikte Türkiye-KKTC ilişkilerinde oluşan olumlu havanın korunacağı öngörülmektedir. Bunun yanı sıra UBP kurumsal olarak iki devletli çözüm modeline destek verdiği için Kıbrıs meselesinin çözümü yolunda Türk tarafının halihazırda benimsediği model birinci öncelik olmaya devam edecektir.

Diğer taraftan ikinci güçlü senaryo olarak CTP öncülüğünde bir hükümetin kurulması halinde ise KKTC'de öncelikle Kıbrıs meselesinin çözümüne dair yeni bir gündem oluşacaktır. Zira adada çözümün sadece federasyon modeliyle mümkün olduğuna inanan CTP iktidara gelirse çözüm tercihini federasyondan yana kullanacaktır. Ancak Cumhurbaşkanı Ersin Tatar iki devletli çözümü savunduğu için olası yeni müzakereler öncesinde KKTC yönetimi kendi içinde ihtilafa düşebilir. Aynı şekilde Türkiye de iki devletli çözüme destek verdiği için CTP öncülüğündeki hükümet ile Ankara arasında problem yaşanabilir. Buna paralel olarak UBP'nin aksine CTP geleneksel olarak Türkiye'ye siyasi açıdan mesafeli bir duruş sergilediği için 23 Ocak sonrasında CTP'nin hükümeti kurması durumunda Cumhurbaşkanı Akıncı döneminde tecrübe edildiği gibi Türkiye-KKTC ilişkilerinde siyasi sorunlar yaşanabilir. Nitekim TDP ile birlikte CTP'nin Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın Temmuz 2021'de Cumhuriyet Meclisinde yaptığı konuşmayı boykot etmesi ve iktidara gelmesi durumunda Ankara ile görüşeceği ilk mevzunun "külliye müjdesi" olduğunu açıklaması olası bir CTP iktidarında Türkiye-KKTC ilişkilerinin gerilebileceğinin işaretidir.

2022 KKTC ERKEN GENEL SEÇİMİ PARTİLER, SEÇİM GÜNDEMİ VE SENARYOLAR

HACI MEHMET BOYRAZ

SETA | ANALİZ

En son 7 Ocak 2018'de gerçekleşen KKTC genel seçiminde hiçbir parti tek başına iktidarı kurabilecek yeterli oyu alamadığı için Cumhuriyetçi Türk Partisi (CTP) önderliğinde bir koalisyon hükümeti kuruldu. Ancak dört partinin tesis ettiği bu hükümet kısa ömürlü oldu. Daha sonra Ulusal Birlik Partisi (UBP) önderliğinde üç farklı koalisyon hükümeti tesis edildi. UBP, Yeniden Doğuş Partisi (YDP) ve Demokrat Parti (DP) arasında kurulan koalisyon hükümetinin kendi içinde ihtilafa düşüp dağılması üzerine UBP ile DP arasında geçici bir hükümet kuruldu ve bu hükümet diğer partilerin desteğiyle ülkeyi 23 Ocak 2022'de erken genel seçime götürme kararı aldı. Bu yönüyle 23 Ocak'ta gerçekleşecek erken genel seçim ülkedeki siyasi istikrarsızlığa son vermesi bakımından önemli bir dönüm noktası olacaktır. Bunun yanı sıra seçim sonuçları oluşturacağı etkiler bakımından Kıbrıs meselesinin akıbetini ve Türkiye ile ilişkilerin seyrini de doğrudan etkileyecek potansiyele sahiptir.

Bu analiz 2022 KKTC erken genel seçimini analiz etmektedir. Analizin başında öncelikle KKTC'deki karmaşık seçim sistemi incelenmektedir. Müteakiben yüzde 5'lik seçim barajını aşması beklenen partiler tanıtılmakta ve bu partilerin seçime dair ajandaları mercek altına alınmaktadır. Analizin son kısmında ise olası seçim sonuçları ve seçim sonrasında gerçekleşmesi muhtemel hükümet senaryoları tartışılmaktadır.

www.setav.org